

Ο σταλινισμός του ζαχαροκάλαμου

Κρατικός καπιταλισμός και ανάπτυξη στην Κούβα

dndf^f

Στις 11 του τρέχοντος μήνα [Ιούλιος], ένα κύμα διαμαρτυριών ξεκίνησε σε διάφορες κουβανικές πόλεις. Γενικευμένη φτωχοποίηση, έλλειψη εμβολίων, συνεχή μπλακάουτ ρεύματος, η υγειονομική κατάσταση και η διαχείριση της πανδημίας του κορωνοϊού από την κυβέρνηση είναι μερικοί από τους πιο ορατούς παράγοντες αυτών των ημερών διαμαρτυρίας. Διάφοροι δεξιοί παράγοντες, ιδιαίτερα έξω από το νησί της Καραϊβικής, τρέχουν να πάρουν θέση ηγεμονίας στη δυσαρέσκεια. Μεγάλο μέρος της αριστεράς, από την πλευρά του, είτε καταδικάζει τις μάζες που κατέβηκαν στους δρόμους, στην πραγματικότητα “αγοράζοντας” την εκδοχή της δεξιάς είτε, περισσότερο ή λιγότερο ντροπαλά, καλεί επίσης για “περισσότερη δημοκρατία” και μεγαλύτερη φιλελευθεροποίηση της οικονομίας. Αλλά αυτό που συμβαίνει στην Κούβα δεν είναι κάτι ξένο στην παγκόσμια σκηνή. Κοινωνικές εξεγέρσεις ξεπηδούν παντού, επειδή είναι οι συνθήκες ζωής που επιβάλλονται από την καπιταλιστική κοινωνία που αμφισβητούνται από αυτά τα κινήματα. Και, φυσικά, η Κούβα είναι εξίσου καπιταλιστική με οποιοδήποτε άλλο μέρος του πλανήτη.

Το κείμενο που ακολουθεί, και το οποίο δημοσιεύτηκε αρχικά στα Αγγλικά στον ιστότοπο “*Ritual*” (ο οποίος δεν είναι πια διαθέσιμος) και αναδημοσιεύτηκε σε άλλα μέσα (δείτε: <https://mcmxix.org/2018/07/09/sugarcane-stalinism>), ασχολείται με την καπιταλιστική φύση του καθεστώτος που επιβλήθηκε στην Κούβα και αποδομεί την αριστεριστική μυθολογία που θέλει να βλέπει στην ιστορία του [καθεστώτος] την ανάπτυξη μιας μορφής σοσιαλισμού.

Ο συγγραφέας του, Emanuel Santos, ένας Κουβανός που έχει γεννηθεί στην Αβάνα, μοιράστηκε μαζί μας αυτή την ισπανική έκδοση, την οποία έχουμε ελαφρώς τροποποιήσει σε μερικές μικρές λεπτομέρειες. Η πολιτική τροχιά του Emanuel ποικίλει από μια αρχική προσέγγιση στον αναρχισμό σε ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον για το έργο του Μαρξ, παρακινούμενο ακριβώς από την αντιπαράθεση εντός σοσιαλιστικών πρωτοβουλιών και αναρχικών ομάδων. Στη συνέχεια, κινήθηκε πλησιέστερα στις θέσεις και τις ομάδες της κομμουνιστικής αριστεράς με έναν “μπορντιγκιστικό” και “συμβουλευτικό” προσανατολισμό.

Ας περάσουμε, λοιπόν, στη ζωή

“Η καπιταλιστική οικονομία, είτε ιδιωτική είτε κρατική, απαιτεί ατελείωτη οικονομική ανάπτυξη, η οποία μπορεί να επιτευχθεί, όμως, μόνο αυξάνοντας τον ρυθμό εκμετάλλευσης ή μειώνοντας την κατανάλωση της εργατικής τάξης. Η κρατική κουβανική αστική τάξη έχει πειραματιστεί και με τις δύο στρατηγικές, με καταστροφικά αποτελέσματα για τους εργάτες, που έχουν δει το βιωτικό τους επίπεδο να έχει κυριολεκτικά αποδεκατιστεί τις τελευταίες έξι δεκαετίες.

Δεξιοί αντιφρονούντες και αριστεροί ακτιβιστές, τόσο στο νησί όσο και στο εξωτερικό, έχουν προτείνει τις λύσεις τους, μερικές με μεγαλύτερη αξία για να συζητηθούν από άλλες, αλλά όλες πάσχοντας από το ίδιο ελάττωμα: δεν αμφισβητούν κατά κανέναν τρόπο τα θεμέλια της καπιταλιστικής κοινωνίας. Η γενική συμφωνημένη αντίληψη στη δεξιά είναι ότι ο διοικητικός μηχανισμός θα πρέπει να αποξηλωθεί υπέρ ενός συστήματος ελεύθερου εμπορίου και ότι τα περιουσιακά στοιχεία του κράτους θα πρέπει να δημοπρατηθούν σε ιδιωτικές εταιρείες ή άτομα. Από την άλλη πλευρά, οι απόψεις διχάζονται πολύ λιγότερο σε σχέση με την ταχύτητα με την οποία θα πρέπει να προχωρήσει η αποεθνικοποίηση (οι εμπειρίες της Ρωσίας και των άλλων χωρών του σοβιετικού μπλοκ υποτίθεται ότι έχουν χρησιμεύσει ως μια προειδοποίηση ενάντια στους κινδύνους μιας “απερίσκεπτης ιδιωτικοποίησης”) και κοινωνικά προγράμματα που θα γλιτώσουν από την “γκιλο-

1 Στμ. Μεταφρασμένο από εδώ: <http://dndf.org/?p=19653#more-19653>.

τίνα”. Οι προτάσεις από την αριστερά ποικίλουν από μια “αυτοδιαχείριση” γιουγκοσλαβικού τύπου, στην οποία επιχειρήσεις υπό τη διαχείριση των εργατών ανταγωνίζονται σε μια οικονομία αγοράς, μέχρι έναν “εκδημοκρατισμένο” κρατικό καπιταλισμό. Πραγματικά, μια από τις πιο συχνές κριτικές της αριστεράς στον Καστρο-σταλινισμό είναι ότι αποκλείει άδικο τους πάντες, πλην μιας χούφτας, από την λήψη των αποφάσεων. Με άλλα λόγια, είναι ένα κάθεστώς αυταρχικό και μη-δημοκρατικό. Όμως, αυτή η θεώρηση συγχέει τα συμπτώματα με την ασθένεια. Η άκαμπτη και ιεραρχική φύση της κουβανικής οικονομίας είναι μια παράπλευρη συνέπεια της κρατικής ιδιοκτησίας. Ο μετασχηματισμός της σε ατομική ιδιοκτησία ή η αποκεντροποίησή της με νομικίστικα μέσα δεν θα άλλαζε κατά κανέναν τρόπο το περιεχόμενό της. *Το μόνο πράγμα που θα άλλαζε σε αυτή την περίπτωση θα ήταν η συγκεκριμένη θεσμική μορφή του καπιταλισμού.* Στην πραγματικότητα, όλες οι προτεινόμενες λύσεις δεν είναι παρά κάτι λίγο περισσότερο από επιφανειακές αλλαγές στο υπάρχον σύστημα, ενώ οι ουσιώδεις πυλώνες του – η μισθωτή εργασία και η συσσώρευση του κεφαλαίου – παραμένουν σταθερά στη θέση τους. Όλοι οι παράγοντες που αναφέρονται για να δικαιολογηθούν τέτοιες αλλαγές – για παράδειγμα, βελτίωση της ποιότητας της ανάδρασης της πληροφορίας, η εξάλειψη αποβλήτων, η αύξηση της παραγωγικότητας, ο εξορθολογισμός των επιχειρήσεων κλπ., είναι αποκαλυπτικοί. Στο τέλος, ο δυισμός αριστεράς-δεξιάς δεν αντιπροσωπεύει τίποτα περισσότερο από διαφορετικές εναλλακτικές για τη διαχείριση του καπιταλισμού”.